

EWA GRIN-PISZCZEK
(PRZEMYŚL)
ORCID 0000-0002-2239-7796

DZIEDZICTWO AKADEMII MEDYCYNY WETERYNARYJNEJ WE LWOWIE –
WSPÓŁPRACA ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO W PRZEMYŚLU
Z LWOWSKIM NARODOWYM UNIWERSYTETEM MEDYCYNY
WETERYNARYJNEJ I BIOTECHNOLOGII IM. S.Z. GRZYCKIEGO

Lwowski Narodowy Uniwersytet Medycyny Weterynaryjnej i Biotechnologii im. Stefana Z. Grzyckiego (Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені Степана З. Гжицького) jest wiodącą i jedną z najstarszych uczelni medycznych na Ukrainie, na czwartym, najwyższym poziomie akredytacji. Swoją tradycję wywodzi z założonej w 1881 r. Cesarsko-Królewskiej Szkoły Weterynaryjnej ze szkołą kucia koni z kliniką-szpitałem dla zwierząt we Lwowie. W 1909 r. placówka uzyskała pełne prawa akademickie. W 1922 r. w uznaniu wysokiego poziomu kształcenia studentów podwyższyła swój status i przyjęła nazwę Akademia Medycyny Weterynaryjnej. Uczelnia skupiła w swoim gronie najwybitniejszych specjalistów w dziedzinie medycyny weterynaryjnej w zaborze austriackim, a w późniejszym czasie z terenu Polski okresu międzywojennego, zdobywając w efekcie ich pracy międzynarodowy prestiż. Oprócz kształcenia studentów, prowadzono w niej specjalistyczne badania oraz tworzone fachową terminologię.

Kilkanaście lat temu polscy weterynarze – członkowie Krajowej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej – nawiązali kontakt z tym ukraińskim uniwersyte-tem. Ich działania skupiły się przede wszystkim na zabezpieczeniu polskich materiałów archiwalnych i bibliotecznych sprzed 1939 r., tam pozostałych. Po tym przyszedł czas na podjęcie oficjalnych kroków i w listopadzie 2017 r. Departament Dziedzictwa Kulturowego za Granicą i Strat Wojennych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego zorganizował wyjazd do lwowskiej uczelni. Przedstawicielką archiwów państwowych była pracownica Archiwum Państwowego w Przemyślu dr Ewa Grin-Piszczeck, mająca przepro-

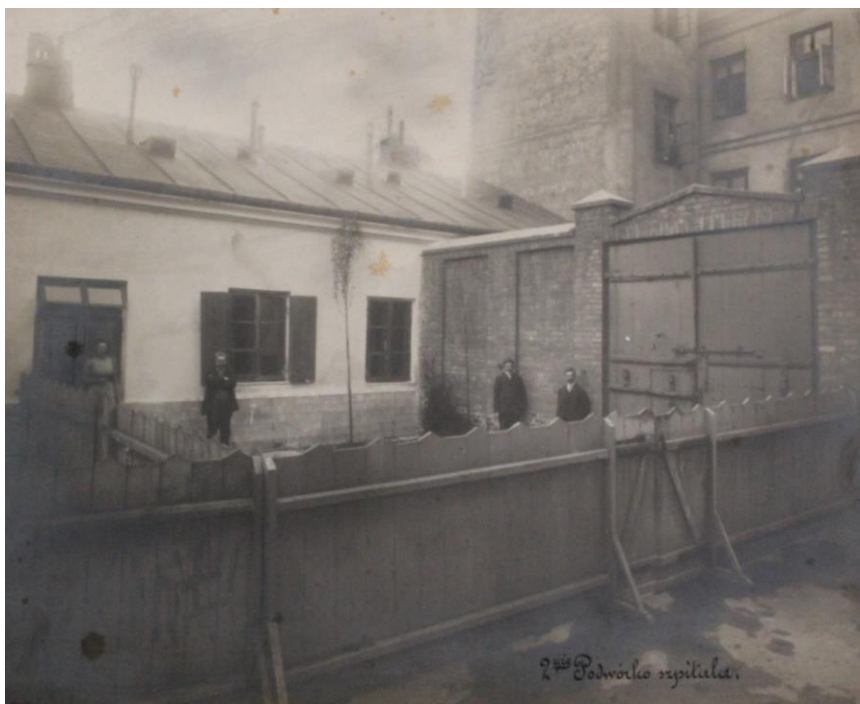
wadzić rozpoznanie i oszacowanie materiałów archiwalnych, istotnych dla polskiego dziedzictwa kulturowego. W delegacji uczestniczyła również dr Katarzyna Janiec z Zakładu Katalogowania Dziedziny Biblioteki Narodowej oraz dr Mirosław Kalicki oraz dr Zbigniew Wróblewski, reprezentanci Krajowej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej. W trakcie wstępnej kwerendy wyróżniono i przeglądnięto materiały wytworzone w latach 1881–1939, 1939–1946, których aktotwórcą była Akademia Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie. Zainteresowanie delegatów z Polski skupiły przede wszystkim akta (rękopisy, maszynopisy, odbitki litograficzne, tablice poglądowe o dużych formatach), fotografie, klisze fotograficzne szklane. Są to m.in. prace wybitnych profesorów uczelni, sporządzane przez nich własnoręcznie. Wśród nich znajdują się: teczka z fotogramami Piotra Boczkowskiego „Typy zwierząt domowych Półwyspu Kwantuńskiego” (fotogramy z opisami ręką autora z około 1907 r.); fotografie warszawskich lecznic (sprzed 1918 r.); zielniki z zachowanymi wewnątrz okazami roślin (z początku XX w.). Zwrócono również uwagę na materiały osobiste rektorów uczelni – Wacława Moraczewskiego i Stefana Grzyckiego pochodzące z lat 1889–1970; protokoły sekcji zwierząt z lat 1897–1946 wraz z pismami przewodnimi; liczne tablice poglądowe przedstawiające układy anatomiczne, schorzenia zwierząt (początek XX w.); zapiski wyników doświadczeń i eksperymentów prof. Wincenego Skowrońskiego z lat 1922–1923; album opracowany przez prof. Stanisława Królikowskiego obrazujący typy schorzeń i metody ich leczenia (koniec XIX w.); odbitki fotograficzne oraz klisze szklane z negatywami z uwiecznionymi na nich schorzeniami i anomaliami spotykanymi u zwierząt, a także zdjęcia budynków uczelni (koniec XX i początek XX w.). Zachowały się również dyplomy ukończenia studiów, dyplomy doktorskie, dyplomy honoris causa z lat dwudziestych i trzydziestych XX w.; księga Galicyjskiego Towarzystwa Lekarzy Weterynaryjnych Akademii Weterynarii we Lwowie (1907 r.); album z fotografiami i życiorysami profesorów wykonany z okazji 75-lecia uczelni (1881–1956). Większość materiałów przetrwała w stanie dobrym, nieliczne wymagają konserwacji (głównie tablice poglądowe dużego formatu). Uczelnia posiada także preparaty i inne pomoce naukowe sprzed 1939 r., do dziś służące studentom i pracownikom.

Warto zaznaczyć, że w strukturze Uniwersytetu działa także Muzeum Historii Uniwersytetu oraz Muzeum Podków. Jego twórcą i opiekunem jest prof. Antoni Gamota, który służył radą i pomocą uczestnikom wyjazdu. Wizyta stała się okazją do poznania warunków i specyfiki pracy uczelni oraz pozwoliła stwierdzić, że zachowane w jej murach pozostałości działalności w ubiegłych wiekach są niezwykle cenne dla polskiego dziedzictwa narodowego oraz istotne dla medycyny weterynaryjnej, mogące służyć do współczesnych badań.

26 marca 2018 r. dyrektor Archiwum Państwowego w Przemyślu Anna Nowak gościła przedstawicieli Krajowej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej – dra Mirosława Kalickiego, Marka S. Kubicę oraz dra Zbigniewa Wróblewskiego. Celem wizyty było omówienie warunków współpracy między instytucjami.

W 2020 r. Lwowski Narodowy Uniwersytet Medycyny Weterynaryjnej i Biotechnologii im. Stefana Z. Grzyckiego (Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені Степана З. Гжицького) został beneficjentem wiodącym programu Współpracy Zagranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014–2020 (PL-BY-UA 2014-2020), w którym jako beneficjenci uczestniczą także Lubelska oraz Podkarpacka Izba Lekarsko-Weterynaryjna, a pracami wszystkich zespołów kieruje Alła Winjarska. Realizowany przez te instytucje projekt pt. „Nowatorskie podejście do dziedzictwa historycznego: dziedzictwo naukowe medycyny weterynaryjnej polsko-ukraińskiego pogranicza” (VetHeritage) PBU3/1055/20, zakłada m.in. zdigitalizowanie ponad 3500 dokumentów znajdujących się w zasobie Uniwersytetu i udostępnienie ich online, ponadto wydanie publikacji na ich temat. Zespół projektowy planuje również stworzyć szlak turystyczny we Lwowie uwzględniający zabytki związane z weterynarią. W Lublinie, Rzeszowie i we Lwowie odbędą się tzw. „weekendy weterynaryjne”, w tym piknik naukowy, wystawy mobilne, spektakl artystyczny oraz promocja nowych szlaków turystycznych. W tym samym roku została także podpisana umowa o współpracy w projekcie między Archiwum Państwowym w Przemyślu a wiodącym beneficjentem ze Lwowa. W jej wyniku w dniach 28–29 czerwca dr Ewa Grin-Piszczyk i Kamil Zaraniski przeprowadzili szkolenie, mające na celu przygotowanie uczestników projektu do przeprowadzenia zewidencjonowania, inwentaryzacji oraz digitalizacji zasobów archiwalnych i bibliotecznych w lwowskim uniwersytecie weterynaryjnym. Planowana jest także edycja katalogu, w którym zostaną zamieszczone reprodukcje materiałów archiwalnych, zdigitalizowanych w ramach projektu.

Poza wspomnianymi przedsięwzięciami, uczestnicy programu będą prowadzić kwerendy w różnych instytucjach, m.in. w archiwach państwowych w Przemyślu i Lublinie, w celu wytypowania materiałów dokumentujących związki osób – weterynarzy pochodzących z terenów obecnych województw: lubelskiego i podkarpackiego, będących absolwentami Akademii Medycyny Weterynaryjnej przed 1939 rokiem z Akademią Medycyny Weterynaryjnej. Poleciliśmy do realizacji tego punktu programu, znajdujące się w zasobie Archiwum Państwowego w Przemyślu m.in. materiały Bogusława Jakóbczyńskiego (dyplom Akademii otrzymał w 1932 r.) oraz Zygmunta Kułderskiego (dyplom lekarza weterynarii otrzymał w 1937 r.).

Podwórko szpitala dla zwierząt, początek XX wieku (ze zbiorów Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu Medycyny Weterynaryjnej i Biotechnologii im. Stefana Z. Grzyckiego)

Grupa studentów medycyny weterynaryjnej na zabawie Lwowskiego Chóru Medyków Weterynaryjnych (Archiwum Państwowe w Przemyśle, Zbiór fotografii, 56/876/0/13/103)

Lwów-Pohulanka. Wycieczka przedstawicielstwa domu Studentek i Domu Studentów Medyków Weterynaryjnych (Archiwum Państwowe w Przemyślu, Zbiór fotografii, 56/876/0/13/107)

Lwowski Chór Medyków Weterynaryjnych, 28 października 1928. W środku grupy prof. dr Wacław Moraczewski, obok dyrygent por. Decowski Marian (Archiwum Państwowe w Przemyślu, Zbiór fotografii, 56/876/0/13/112)

Komitet "wieczoru karnawałowego" urządzonego staraniem Lwowskiego Chóru Medyków Weterynaryjnych 4 lutego 1928 roku (Archiwum Państwowe w Przemyślu, Zbiór fotografii, 56/876/0/13/113)

Zabawa Lwowskiego Chóru Medyków Weterynaryjnych 9 lutego 1929 w salach Towarzystwa Pedagogicznego Lwów, Żimorowicza 17 (Archiwum Państwowe w Przemyślu, Zbiór fotografii, 56/876/0/13/118)